

Kadriye

Leesproef

12 verhalen met praatvragen
en creatieve schrijfoopdrachten
Tanja de Jonge

Voor het schrijven van deze bundel kreeg de auteur een bijdrage van het Lira Fonds/Steunfonds Auteurs.

Kadriye

©Tanja de Jonge, 2022 | www.tanjadejonge.nl

ISBN: 9789090361475/NUR 110

Redactie: Annemarie Verhoef

Eindredactie: Bianca Nederlof

Omslagfoto's: Maria Eduarda Magalhães

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopiëren, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever/auteur.

Het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j* het Besluit van 20 juni 1974, St. b. 351, zoals gewijzigd bij besluit van 23 augustus 1985, St.b. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912. Wel dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatie- of andere werken (artikel 16 Auteurswet 1912), in welke vorm dan ook, dient men zich tot de auteur te wenden.

Inhoud

Eindejaarsfeest	9
<i>Dewi van der Kuylen, klasgenoot van Kadriye</i>	
Praatvragen en schrijfofdracht: Twitterverhaal	15
Over: seksuele diversiteit, LHBTI, alcoholgebruik, discriminatie op basis van iemands seksuele identiteit, jezelf kunnen zijn	
Internet security	18
<i>Yusuf Sahin, broer van Kadriye</i>	
Praatvragen en schrijfofdracht: Chatten	23
Over: privacy, vertrouwen, invloed van media-gebruik, sociale omgangsvormen, normen en waarden, man-vrouw, vrijheid	
Gekortwiekt	26
<i>Cheyenne de Boer, klasgenoot van Kadriye</i>	
Praatvragen en schrijfofdracht: Ikje	31
Over: discriminatie, pesten, jezelf zijn, sociaal wenselijk gedrag, culturele verschillen, vooroordelen, sociale normen	
Dingen die je zelf niet opmerkt	34
<i>Bert Leenaarts, docent Nederlands</i>	
Praatvragen en schrijfofdracht: Stripverhaal	38
Over: hokjesdenken, vooroordelen, generaliseren	

Leyla's bruiloft	41
<i>Sumeyye Sahin, zus van Kadriye</i>	
Praatvragen en schrijfoopdracht: Geheim	47
Over: vrijheid en onvrijheid, sociale verwachtingen, culturele normen en -verschillen, geheimen	
Mentorgesprek	51
<i>Sanne Verhoef, mentor van Kadriye</i>	
Praatvragen en schrijfoopdracht: Pantoum	57
Over: stress, verantwoordelijkheid, sociale druk, vertrouwen, omgaan met problemen	
In het magazijn	61
<i>Reinier Essink, manager van een grote drogisterijwinkel</i>	
Praatvragen en schrijfoopdracht: Memes	67
Over: seksuele normen en waarden, seksisme, grensoverschrijding; wettelijke grenzen en persoonlijke grenzen, vertrouwen	
Beteugel ze!	70
<i>Zehra Demir, tante van Kadriye</i>	
Praatvragen en schrijfoopdracht: Show, don't tell	75
Over: sociale druk, leven in twee culturen, sociale verwachtingen, culturele normen, culturele verschillen	
Spoorloos	78
<i>Sophie van de Ven, beste vriendin van Kadriye</i>	

Praatvragen en schrijfpdracht: Dagboekfragment	85
Over: vrijheid, veiligheid, culturele verschillen, onzekerheid, liefde en relaties	
Foto's op insta	88
<i>Lieke de Jager, tweelingzus van Olivier</i>	
Praatvragen en schrijfpdracht: Instagramgedicht	94
Over: social media als informatiebron, liefde en relaties	
Heimelijke liefde	97
<i>Olivier de Jager, vriend van Kadriye</i>	
Praatvragen en schrijfpdracht: Nieuwsbericht	105
Over: eerwraak, geweld, eigen rechter spelen, geheimen, vertrouwen schenden	
Ziekenbezoek	108
<i>Selin Demir, nicht van Kadriye</i>	
Praatvragen en schrijfpdracht: persoonlijke brief	112
Over: familie-eer, vriendendienst, culturele diversiteit	
Extra schrijfpdracht	115
Doorleestips	117
Inspiratie	121
Dank	122
Tanja de Jonge	123
Lees ook	124

Internet security

Yusuf Sahin, Kadriyes broer

Als je in China over straat loopt, word je tegenwoordig overal in de gaten gehouden door camera's met gezichtsherkenning. Ze hebben daar een sociaal puntensysteem. Vijf keer door een rood stoplicht lopen op een zebrapad zorgt ervoor dat je punten verliest. Je score kan ook omlaaggaan door wat je op social media doet. Ook dat houden ze bij.

Ze koppelen databases van politie en bankgegevens en zo. Ze weten daar alles van je. Heb je een te laag aantal punten op je naam, dan word je gestraft. Dan mag je bijvoorbeeld niet meer zomaar met het openbaar vervoer reizen, of je creditcard wordt geweigerd bij winkels met luxeproducten. Dat is echt serieuze shit, daar in China.

Artificial Intelligence is de toekomst, zal ik je zeggen. Virtual reality, internet security, big data, internet of things. Dat soort dingen vind ik interessant. Daarom ben ik AI gaan studeren aan de Hogeschool in Utrecht. Da's een pittige studie, daar moet je hard voor werken. Het gaat er heel wat minder relaxed aan toe dan op het ICT-college, waar ik eerst zat. Steeds op en neer reizen valt ook niet mee. Elke dag zit ik meer dan twee uur in de bus.

Misschien ken je deep mind AlphaZero? Dat is het algoritme dat Google ontwikkelde in 2017. Daar is mijn interesse mee begonnen. Die computer had vier uur nodig om zichzelf beter te leren schaken dan de grootste schaakmeester van de wereld, Kasparov. Zo'n zelflerend algoritme krijgt elk spel onder de knie met een

paar basisregels. Ik zeg je, dat is de toekomst.

Ik zie mezelf later wel werken bij een groot beursgenoteerd bedrijf in een goede functie waarmee ik veel geld verdien. Niet die armoede van mijn ouders, dat wil ik later niet. Ik wil ook niet zoveel kinderen. Dat is maar lastig, want daar moet je zo op letten. Eentje, of twee, dat is genoeg. Ja, ik wil wel kinderen. En een vrouw, maar dan wel een Turkse.

Kijk, ik ben zelf een Nederlander. Ik heb wel Turkse ouders, maar alles aan mij is Nederlands. Ik ben hier geboren en opgegroeid. Veel van mijn vrienden komen hier vandaan en ik voel me niet anders dan de anderen. Maar Nederlandse meisjes, dat vind ik toch moeilijk. Er zijn echt wel leuke bij, sommige uit mijn klas zijn superaardig en ze zijn ook slim, dat is het probleem niet, maar ze zijn zoveel vrijer. En dat vind ik ook leuk, hoor. Ik vind die meiden uit mijn klas gezellig om mee te praten, makkelijk om huiswerk uit te wisselen, super om mee te chillen, maar om ermee te trouwen? Dat weet ik eerlijk gezegd niet.

Ik vind het problematisch als een meisje al met tien jongens naar bed is geweest. Dat doet iets af aan een vrouw. Ik sluit me dan emotioneel van haar af. Ik vraag me af of ik haar wel serieus kan nemen. Ik ben niet de enige die er zo over denkt, hoor. Bij Nederlandse jongens zie ik dat ook. Die noemen meiden met veel vriendjes een 'kech'. Je wilt toch niet dat je vriendin zo genoemd wordt!

Als ik me voorstel dat ik thuis zou komen met een Nederlandse vriendin, dan denk ik dat mijn vader erg teleurgesteld zou zijn. Hij verwacht toch iets goeds van mij. Mijn neven en nichten trouwen allemaal met iemand uit onze cultuur. Als ik met een Neder-

landse thuiskom, val ik buiten de familie. Kijk, om lol te maken zijn die meiden helemaal top, maar een huwelijk is serieus, en dan wil je iemand die stabiliteit kan bieden, iemand die je respecteert en vertrouwt. Wie trouwt wordt volwassener, die hangt niet dagenlang buiten rond, zoals ik weleens doe.

Noem het ouderwets, maar het zijn gewoon onze waarden. Voor meisjes is het belangrijk dat ze zich leren inhouden, zodat ze een goede kandidaat blijven voor een jongen om later mee te trouwen. Dat vergeten ze weleens, dus daar moet je ze dan aan herinneren. Mijn zusje Kadriye voelt zich net zo Nederlands als ik. Maar zij kan zich niet net zo gedragen als ik. Voor mij maakt het niet uit met hoeveel meisjes ik in bed beland, maar voor haar is dat not done. Dat is krom, ja, dat weet ik, maar zo is het nu eenmaal, dus help ik haar om zich daaraan te houden.

Dat is belangrijk voor onze familie, want mijn oudste zus Sumeyye is van huis weggelopen toen ze zo oud was als Kadriye. Ik was toen vijftien. Mijn vader is letterlijk tien centimeter gekrompen sindsdien. Hij ging er anders door lopen. Hij boog zijn hoofd en maakte zich kleiner. Vanaf de dag dat Sumeyye niet meer bij ons woonde, werd ze door iedereen doodgezwegen. Haar gedrag was schadelijk voor de familiereputatie, dus heeft de familie haar geschiedenis uitgeveegd, zoals je bestanden van je computer wist.

Ik heb geen zin om voor Kadriye zo'n broer te worden die alles voortdurend in de gaten moet houden. Dat zie je wel eens bij andere families gebeuren, dat jongens door hun vader achter hun zus aan gestuurd worden om ze te begeleiden. Maar ik heb ook nog mijn eigen leven en mijn studie, dan kan ik me dus onmoge-

lijk de hele dag met mijn zus bemoeien. Afgezien van het feit dat ik daar geen zin in heb, vind ik het ook niet leuk voor Kadriye. Ik wil niet dat ze zich beroofd voelt van haar vrijheid.

Kijk, als ik haar zie met een jongen, dan kan ik er wel wat van zeggen tegen haar, of ik bespreek het met mijn vader. Maar overdag zit ze op een andere school en in mijn vrije tijd wil ik niet een soort politieagent zijn, begrijp je? Dat is vermoeiend en ik heb wel wat beters te doen. Ik trek liever met mijn vrienden op. Maar goed, ik snap wel dat mijn ouders ongerust zijn, na wat er gebeurd is met Sumeyye.

Daarom vind ik dat Chinese systeem ook zo goed bedacht. Als je daar over straat loopt heb je helemaal niet in de gaten dat iemand je observeert. Het systeem is onzichtbaar. Ik niet. Als mijn vader me met Kadriye meestuurt, voel ik me altijd opgelaten. Zoals bij die sollicitatie laatst. Ze vroegen kassières bij die grote drogisterij in het centrum.

‘Kadriye wil dat je meegaat,’ zei mijn moeder.

‘Wil Kadriye dat?’ vroeg ik.

‘Je vader wil dat graag,’ zei ze.

Ik ben wel meegegaan, maar ik heb buiten op haar gewacht. Ik zou zelf ook niet willen dat mijn familie erbij was, als ik op een baantje solliciteerde. Dat is toch raar?! Kadriye is mans genoeg en wat kan er nu gebeuren? Het gesprek verliep trouwens goed en ze was blij met haar nieuwe baan.

Onderweg naar huis heb ik haar verteld over de app die ik voor school moest ontwerpen. Ik volgde een vak over gamedesign. Daar komt ontzettend veel bij kijken. Je moet nadenken over hoeveel levens de speler heeft, welke hindernissen hij moet

overwinnen, hoe de levels eruitzien en dat soort dingen.

In maart, toen mijn game helemaal af was, heb ik Kadriyes telefoon gevraagd om mijn app erop te kunnen zetten, zodat ze mijn spel kon uitproberen. Dat vond ze vet. Toen heb ik ook mijn andere programmaatje geüpload. Dat heb ik haar niet verteld, maar daarmee kan ik haar telefoon in de gaten houden. Zonder dat zij het merkt, kan ik haar chats bekijken, wat ze op social media doet, haar mail, haar apps, alles. Dat leek me een handig idee. Datacontrole zoals bij de Chinezen, maar dan zonder puntensysteem. Mijn zus heeft er geen last van, dus het is niet vervelend voor haar.

Ik heb het alleen aan mijn vader verteld. Ik zei, als ze loopt te klooiën met vriendjes, hebben we dat onmiddellijk in de gaten en als ze zich normaal gedraagt is er niets aan de hand. Het is een vorm van internet security. Dat is een vak bij ons op school. Misschien ga ik me daarin specialiseren.

Internet security

Yusuf Sahin, Kadriyes broer

Over: privacy, vertrouwen, invloed van mediagebruik, sociale omgangsvormen, normen en waarden, man-vrouw, hokjesdenken, vrijheid

Praatvragen

1. Over welke onderwerpen heeft Yusuf een uitgesproken mening en wat is die mening?
2. Wat vind je het belangrijkste thema van dit verhaal?
3. Over welke onderwerpen ben je het eens met Yusuf en waarom?
4. Ken je mensen die ongeveer hetzelfde denken als Yusuf?
5. Yusuf zet software op de telefoon van Kadriye zodat hij alles kan zien wat ze doet. Vind je dit slim van hem of niet? Waarom?
6. Wat zou je doen, als je erachter zou komen dat iemand zo'n programma op jouw telefoon had gezet? Zou je het gesprek aangaan met die persoon? Wat zou je zeggen? Hoe pak je het aan?
7. Wat denk je, vertrouwt Yusuf zijn zus? Vertrouwt Kadriye Yusuf? Vertrouwt Yusufs vader Kadriye? Vertrouwt Yusufs vader Yusuf? Hoe belangrijk vind jij het om je familie te kunnen vertrouwen?
8. Als je zou weten dat je continu in de gaten gehouden wordt via je telefoon, zou je je gedrag dan veranderen?

9. Hoe verhoudt dit verhaal zich tot het onderwerp vrijheid? Speelt vrijheid een rol in dit verhaal of niet? Wie heeft er meer vrijheid: Kadriye of Yusuf? Kun je uitleggen waarom?

Schrijfoefening

Stel je voor: Yusuf is jouw beste vriend. Hij heeft een programma op de telefoon van zijn zus gezet om haar internetgebruik, social-mediagebruik, mailverkeer en telefoonverkeer in de gaten te houden. Jij bent hierachter gekomen en je bent het er niet mee eens.

Jouw stelling is: Deze spionage-software moet vandaag nog gedeletet worden van de telefoon van zijn zus.

Materiaal verzamelen voor het schrijven

Schrijf twee argumenten op waarmee je Yusuf kunt overhalen om de spionage-software te deleten van de telefoon van zijn zus. Kruip nu in de huid van Yusuf. Schrijf twee redenen op waarom je het belangrijk vindt om de software op de telefoon van zijn zus te laten staan.

Opdracht

Ga via een chat in gesprek met Yusuf over het softwareprogramma op de telefoon van zijn zus. Schrijf zowel de chatberichten van jezelf als de door jou verzonden antwoorden van Yusuf uit. Het chatgesprek bestaat uit minstens tien berichten. In het gesprek worden de argumenten die je opgeschreven hebt gebruikt. Geef je chatgesprek eventueel vorm met tekstballonnen en emoticons.

Feedback

- Leg alle chats die geschreven zijn open op tafel, zodat je elkaars werk kunt lezen.
- Maak samen een top 3 van de drie meest aansprekende chatgesprekken.
- Bespreek hoe het komt dat deze drie gesprekken de meeste indruk maken.

Tanja de Jonge

Tanja de Jonge komt graag naar school, bibliotheek of boekhandel om over haar boeken te vertellen, in gesprek te gaan over leesbevordering of een workshop te geven. Met haar jeugdboeken bezoekt ze leerlingen van de bovenbouw van het PO tot het VO.

Voor leerkrachten- of docententeams, leesconsulenten, mbo- en pabostudenten geeft Tanja de workshops:

- Interactieve werkvormen rond leesbevordering
- Aan de slag met creatief schrijven
- Workshop op maat

Meer informatie: www.tanjadejonge.nl.

Neem rechtstreeks contact op via info@tanjadejonge.nl.

Of bekijk de mogelijkheden voor een schrijversbezoek op:

www.deschrijverscentrale.nl/auteurs/15663.

Lees ook

Bodyhack
Uitgeverij Leopold

Werkvormenboek
Leesbevordering
De Jonge Educatief

Te koop op:
tanja-de-jonge-educatief.nl

De moord op
Queen_T
Uitgeverij Holland

Kort, 14 verhalen met
creatieve lesideeën voor de
1^e en 2^e klas van het VO.
De Jonge Educatief

Te koop op:
tanja-de-jonge-educatief.nl

Syntopia
Uitgeverij Holland

Tijlijst voor De
Jonge jury

Tijdrovers
Uitgeverij Holland

Cyberboy
Uitgeverij Leopold

Kerntitel NL Leest
junior 2
Tijlijst voor de
Jonge Jury

Dubbel Vermist
Uitgeverij Holland